

Anexa nr. 2

Programe de examen
pentru disciplina
Limba și literatura română

Examenul național de bacalaureat - 2030
Învățământ liceal

– 2026 –

TABEL CENTRALIZATOR AL PROGRAMELOR DE EXAMEN

Nr. crt.	Cod programă de examen (BAC)	Proba	Raportare (TC / TC+CS / CS)	Filiera/Profilul Domeniul / Specializarea / Calificarea (conform OMEC nr. 4138/16 iunie 2026)
1	LLRO_P1	A01, A1 – Limba și literatura română	TC	Toate filierele, profilurile și specializările/calificările profesionale, cu excepția elevilor de la profilul umanist, specializarea filologie și a elevilor care au studiat Limba și literatura română pentru școli și secții cu predare în limba maternă, cu programă specială
2	LLRO_P2	A01, A2 – Limba și literatura română	TC+CS	Filiera teoretică, profil umanist, specializarea filologie, cu excepția elevilor care au studiat Limba și literatura română pentru școli și secții cu predare în limba maternă, cu programă specială
3	LLRO_P3	A01, A3 – Limba și literatura română	TC	Școli și secții cu predare în limba maternă, toate filierele, profilurile și specializările (<i>programă specială</i>)

Anexa nr.2.1. Programa de examen pentru disciplina *Limba și literatura română* – LLRO_P1 (TC)

- *Proba A01 – probă orală de evaluare a competențelor lingvistice de comunicare orală în limba română*
- *Proba A1 – probă scrisă – probă comună pentru elevii de la toate filierele, profilurile și specializările/calificările, cu excepția elevilor de la profilul umanist, specializarea filologie, și a elevilor care au studiat Limba și literatura română pentru școli și secții cu predare în limba maternă, cu programă specială*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Limba și literatura română* fundamentează elaborarea subiectelor și a baremelor pentru **proba A1** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat** și **conținuturile asociate domeniilor de conținut specifice disciplinei**, pe baza cărora se construiește evaluarea, fără a prelua notele de prezentare, exemplele de activități de învățare sau sugestiile metodologice din programele școlare. Programă de examen derivă din **programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3224/2026 și ordinul nr. 4106/2026**. Evaluarea vizează competențele generale și competențele specifice formate pe parcursul întregului ciclu liceal (clasele a IX-a – a XII-a), prin raportare la profilul de formare al absolventului. Variantele de subiecte evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Prin susținerea probei, candidatul face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Interpretarea formelor literare în dinamica lor pentru dezvoltarea sensibilității și a exprimării culturale
CG2	Integrarea fenomenelor literare românești în contexte socioculturale transnaționale pentru dezvoltarea reflexivității și a gândirii critice
CG3	Valorificarea resurselor limbii și a variației formelor ei pentru receptarea, evaluarea și producerea mesajelor orale și scrise, prin raportare la intenția comunicativă, la contextul comunicării și la normă

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru întregul ciclu liceal (fără cuplare cu conținuturile):

CG1 – Interpretarea formelor literare în dinamica lor pentru dezvoltarea sensibilității și a exprimării culturale

Cod CS	Competențe specifice evaluate
CG1.1	Evaluarea relațiilor dintre teme, forme și modalități de expresie din mai multe epoci literare pentru a evidenția continuități și transformări în literatură
CG1.2	Aplicarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de analiză pentru a prezenta diversitatea temelor și a formelor literare
CG1.3	Interpretarea diverselor reprezentări literare ale experiențelor umane pentru a le integra în analize critice și reflecții personale

CG2 – Integrarea fenomenelor literare românești în contexte socioculturale transnaționale pentru dezvoltarea reflexivității și a gândirii critice

Cod CS	Competențe specifice evaluate
CG2.1	Interpretarea fenomenelor literare românești în context transnațional, din perspectivă diacronică și sincronică, pentru evidențierea viziunii despre lume și om
CG2.2	Argumentarea modului în care literatura și alte forme de artă reprezintă și modelează mentalitățile diferitelor epoci pentru a înțelege relevanța acestora în contextul personal al cititorilor

CG3 – Valorificarea resurselor limbii și a variației formelor ei pentru receptarea, evaluarea și producerea mesajelor orale și scrise, prin raportare la intenția comunicativă, la contextul comunicării și la normă

Cod CS	Competențe specifice evaluate
CG3.1	Decodarea sensurilor implicite în actele de comunicare, prin recunoașterea mărcilor lingvistice specifice și prin raportarea la context
CG3.2	Utilizarea elementelor de coeziune și coerență textuală pentru receptarea, evaluarea și producerea de mesaje scrise și orale
CG3.3	Analiza formelor de variație lingvistică funcțională în relație cu intenția și cu situația de comunicare
CG3.4	Valorificarea elementelor de argumentare și a strategiilor retorice pentru receptarea, producerea și analiza de mesaje scrise și orale
CG3.5	Crearea de mesaje orale și scrise adecvate situației de comunicare, cu respectarea stilurilor, a practicilor discursive specifice și a canalului de comunicare oral/scris/digital
CG3.6	Aplicarea conștientă a regulilor de punctuație în redactarea de mesaje diverse
CG3.7	Evaluarea conținutului digital și a textelor generate de inteligența artificială, identificând potențiale inexactități sau stereotipuri lingvistice

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate separat de competențele de evaluat, cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare:

Domenii de conținut	Conținuturi
LITERATURĂ	Reflecții despre literatură Literatura ca reprezentare a realității: teme, motive, valori, viziune despre lume Literatura ca instituție: aspecte de viață literară (presă, teatru, grupări și ideologii literare, diversificarea categoriilor de public etc.) Literatura ca parcurs istoric: diversificare și metamorfoze; succesiuni, simultaneități și sincronizări Literatura ca spațiu de creație: biografii ale scriitorilor Literatura ca tablou al genurilor: genuri și specii literare ce alcătuiesc un sistem variabil în timp Cultură orală și cultură scrisă: literatură populară și literatură cultă (basmul popular și basmul cult) Strategii de comprehensiune și interpretare: răspunsul personal, critic și creativ, lectura „printre rânduri” (strategii inferențiale), lectura contrastivă (strategii de comparare a textelor, de corelare a textelor cu lumea cititorului, cu alte texte, cu opere de artă, cu produse media), construirea de ipoteze interpretative, interogarea valorilor timpului, reflecții despre valorile reprezentate în operă etc.

Domenii de conținut	Conținuturi
	Concepte: epocă, perioadă, școală literară/culturală, gen literar, specie literară, cultură orală, cultură scrisă, fabulos Începuturile scrisului în limba română (secolele XVI – XVII) Contexte Contextul socioistoric în secolele XVI – XVII Primele instituții ale scrisului, circulația manuscriselor, a tipăriturilor și a traducerilor Imaginar medieval și ecouri ale Renașterii și ale umanismului în cultura română Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forma:</i> cronică (fragment) Concepte: discurs istoric, umanism, arta portretului Afirmarea conștiinței culturale (secolul al XVIII-lea – începutul secolului al XIX-lea) Contexte Contextul socioistoric în secolul al XVIII-lea Iluminismul și Școala Ardeleană Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme:</i> memorialul de călătorie/poemul epic Concepte: Iluminism, latinitate Modernizarea formelor literare în prima parte a secolului al XIX-lea Contexte Contextul socioistoric în prima parte a secolului al XIX-lea Întemeierea instituțiilor culturale (presă, teatru) Revista <i>Dacia literară</i> Romantismul european. Romantismul pașoptist Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme:</i> articolul programatic „Introducere la <i>Dacia literară</i>” (text integral), nuvela romantică (text integral), balada/meditația/elegia (text integral) Concepte: romantism, pașoptism, mitologie națională și folclorică Maturizarea formelor culturale și literare în a doua parte a secolului al XIX-lea Contexte Contextul socioistoric în a doua parte a secolului al XIX-lea Grupări culturale și reviste (<i>Junimea</i> și <i>Convorbiri literare</i>)

Domenii de conținut	Conținuturi
	Apariția instituției criticii literare; critica de direcție Realismul. Ecouri ale clasicismului <i>Teme și forme</i> Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme:</i> textul critic (fragmente), memorialistica (text integral), nuvela realistă (text integral), comedia (text integral) <i>Concepte:</i> societate literară, realism, sistem literar, comic, ficțiune Sfârșitul secolului al XIX-lea până la Primul Război Mondial <i>Contexte</i> Contextul socioistoric și cultural în a doua parte a secolului al XIX-lea Romantismul eminescian. Postromantismul Simbolismul european. Simbolismul românesc <i>Teme și forme</i> Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme:</i> idila (text integral), poemul romantic (text integral), poemul simbolist (text integral) <i>Concepte:</i> eminescianism, lirism, simbolism Secolul al XX-lea. Perioada interbelică (I) <i>Contexte</i> Contextul socioistoric în perioada interbelică Grupări și reviste culturale (<i>Gândirea, Sburătorul</i>) Realismul în romanul interbelic Sincronizarea literaturii române cu literatura europeană. Modernismul <i>Teme și forme</i> Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme:</i> textul critic (fragment), romanul rural (text integral), romanul citadin (text integral), romanul de dragoste (text integral), poemul modernist (text integral), arta poetică (text integral), poemul expresionist (text integral), drama de idei (text integral) <i>Concepte:</i> critică de direcție, ideologie literară, realism, modernism, sincronism, perspectivă narativă, autenticitate, expresionism, dramatic Secolul al XX-lea. Perioada interbelică (II) <i>Contexte</i> Contextul socioistoric în preajma celui de-Al Doilea Război Mondial Grupări și reviste culturale (<i>Contemporanul, Criterion</i>) Avangarda europeană. Avangarda românească <i>Teme și forme</i> Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme:</i> poemul avangardist (text integral)

Domenii de conținut	Conținuturi
	Concepte: experiment literar, avangardă literară, suprarrealism, manifest, generație literară A doua jumătate a secolului al XX-lea (I) Contexte Contextul socioistoric de după Al Doilea Război Mondial Controlul ideologic asupra literaturii postbelice. Clișee ale literaturii dogmatice Realismul socialist Reconfigurări ale lirismului modernist. Generația '60. Generația '70 Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme:</i> poemul neomodernist (text integral), romanul „obsedantului deceniu” (text integral), romanul memoriei (text integral), drama-parabolă (text integral) Concepte: realism socialist, cenzură, „obsedantul deceniu”, neomodernism, parabolă A doua jumătate a secolului al XX-lea (II) Contexte Contextul socioistoric în ultimul deceniu al comunismului românesc Practici literare contestatate, între etic și estetic Optzecismul literar Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme:</i> poemul postmodernist (text integral), proza scurtă (text integral) Concepte: postmodernism, intertextualitate Perioada contemporană Contexte Contextul socioistoric în postcomunismul românesc Orientări în literatura contemporană. Recuperări: literatura de sertar, literatura exilului, memorialistica de închisoare. Generația '90. Generația 2000 Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme:</i> poemul biografist (text integral), proza socială (text integral) Concepte: exil, biografism, autoficțiune Literatura ca formă de cunoaștere a lumii și a omului Literatura și marile întrebări despre condiția și natura umană Literatura în dialog cu memoria culturală Epicul și imaginile lumii: forme, hibridizări, idei, identități

Domenii de conținut	Conținuturi
	Liricul și imaginile interiorității: forme, voci, transformări Dramaticul și dialogul cu lumea: reprezentări ale societății și ale individului
LIMBA ROMÂNĂ	Identitate lingvistică și culturală a. Multilingvism – schimbarea de cod – contactul lingvistic; relațiile limbii române cu alte limbi – limba română în context european și global româna și engleza globală – adecvarea anglicismelor la contextul de comunicare – identitate lingvistică b. Ideologie și reprezentări despre limbă – atitudini lingvistice, stereotipuri lingvistice, prejudecăți despre limbă – ideologie lingvistică Evoluția limbii române – originea latină a limbii române (limba română – limbă romanică); etape ale evoluției limbii române; straturile lexicale: influențele unor limbi de contact și de cultură – arhaisme, neologisme, împrumuturi – trecerea de la alfabetul chirilic la alfabetul latin – etimologia unui cuvânt Limbă standard și variație a) limbă standard – normă și abatere (greșeli fonetice, lexico-semantică și gramaticale) – normele ortografice și de punctuație b) variație regională – dialecte și graiuri – regionalisme c) variație socială – sociolect – argou, jargon – registre formale și informale: registrul formal (limbajul academic, discursul public), registrul informal (limbajul familiar/colocvial, limbajul popular) – atitudinea față de sociolecte, argou, jargon; prejudecăți și stereotipuri d) variație funcțională a limbii – stiluri și practici discursive contemporane: discursul literar-artistic, discursul științific și tehnic, discursul instituțional (juridic, administrativ), discursul politic, discursul jurnalistic/mediatic, discursul religios, discursul publicitar – structuri lingvistice specifice stilului/tipului de discurs – adaptarea stilului/a tipului de discurs la context Construcția enunțului și a textului a) Coeziune (mărci lingvistice de conectare a unităților textului):

Domenii de conținut	Conținuturi
	– coordonarea și subordonarea ca mijloace de conectare sintactică în propoziție și în frază (rolul prepozițiilor, al conjuncțiilor coordonatoare și subordonatoare, al conectorilor relativi pentru asigurarea coeziunii) – raportul propoziție/frază – text; relații și conectori transfrastici – topica enunțului în limba română modernă ca procedeu de coeziune – referința textuală: mărci anaforice și cataforice, mărci deictice; elipsa b) Coerență (organizarea semantică și pragmatică a textului): – unitatea semantică globală a textului – progresia tematică – structura informațională a enunțului – relațiile dintre informațiile explicite și informațiile implicite c) Punctuația în construcția enunțului – legătura dintre structura sintactică și punctuație Elemente de retorică și argumentare – situația retorică: locutor, adaptarea discursului la audiență, scop, context – informație vs opinie – persuasiune și manipulare – teză și argument – tipuri de argumente: logice (prin deducție, inducție), factuale (date, statistici, exemple), etice (apel la valori, norme, responsabilitate), retorice (analogia, apelul la emoții) – structura argumentării – tehnici de contraargumentare – concesia – negocierea sensului în interacțiune (clarificări, reformulări) – exemplificarea, analogia – apelul la rațiune, apelul la autoritate – conectori argumentativi și relații argumentative implicite – erori de argumentare: aserțiuni false; limbaj confuz; nedefinirea termenilor; lipsa argumentelor; irelevanța argumentelor; erori de raționament; pseudoargumente Elemente de pragmatică și stilistică – acte de vorbire directe și indirecte – umor, ironie, sarcasm, aluzie – intenție comunicativă – figuri de stil și interpretarea lor contextuală (metafora, metonimia, comparația, personificarea, oximoronul, hiperbola, repetiția, antiteza) – elemente de versificație: măsură, ritm, rimă Comunicare scrisă – selectarea structurilor lingvistice și textuale potrivite în funcție de stil/practica discursivă – texte propuse spre redactare: eseul argumentativ pe teme diverse (despre un text literar; despre un fenomen cultural/curent literar/artistic etc.), eseul liber, eseul interpretativ, jurnalul clasic, conspectul, rezumatul, sinteza, punctul de vedere, CV-ul, scrisoarea de intenție Comunicare orală

Domenii de conținut	Conținuturi
	– planificarea și organizarea discursului oral – strategii de negociere și de cooperare – monitorizarea comunicării orale (dicția și intonația; coerența și coeziunea; adecvarea la contextul comunicativ) – adaptarea discursului la audiență: vorbirea în public – susținerea discursului: captarea și menținerea atenției, prezentarea convingătoare a argumentelor, încheierea memorabilă etc.; elementele nonverbale și paraverbale în discurs – forme de comunicare orală: dialogul formal și dialogul informal; monologul: prezentarea pe o temă dată, dezbateră, prezentarea orală cu sau fără suport vizual, punctul de vedere, interviul, interviul de angajare Comunicare în mediul online – caracteristici: interactivitate, multimodalitate, relaxarea normelor lingvistice în comunicarea digitală – strategii de lectură a textului digital (relația text-hipertext) – adecvarea mesajului la scopul și intenția comunicativă în comunicarea digitală – evaluarea credibilității surselor: citarea, surse credibile de informare, informații valide vs informații false și cu caracter manipulator – forme de comunicare media: postarea, podcastul

Notă:

Programa de bacalaureat preia recomandările de autori din programele școlare în vigoare.

Anexa nr. 2.2. Programa de examen pentru disciplina *Limba și literatura română* – LLRO_P2 (TC+CS)

- *Proba A01 – probă orală de evaluare a competențelor lingvistice de comunicare orală în limba română*
- *Proba A2 – probă scrisă – filiera teoretică – profil umanist, specializarea filologie, cu excepția elevilor care au studiat Limba și literatura română pentru școli și secții cu predare în limba maternă, cu programă specială*

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina *Limba și literatura română* fundamentează elaborarea subiectelor și a baremelor pentru **proba A2** din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat** și **conținuturile asociate domeniilor de conținut specifice disciplinei**, pe baza cărora se construiește evaluarea, fără a prelua notele de prezentare, exemplele de activități de învățare sau sugestiile metodologice din programele școlare. Programa de examen derivă din **programele școlare în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3224/2026 și ordinul nr. 4106/2026**. Evaluarea vizează competențele generale și competențele specifice formate pe parcursul întregului ciclu liceal (clasele a IX-a – a XII-a), prin raportare la profilul de formare al absolventului. Variantele de subiecte evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Prin susținerea probei, candidatul face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Interpretarea formelor literare în dinamica lor pentru dezvoltarea sensibilității și a exprimării culturale
CG2	Integrarea fenomenelor literare românești în contexte socioculturale transnaționale pentru dezvoltarea reflexivității și a gândirii critice
CG3	Valorificarea resurselor limbii și a variației formelor ei pentru receptarea, evaluarea și producerea mesajelor orale și scrise, prin raportare la intenția comunicativă, la contextul comunicării și la normă

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** evaluate prin examen, selectate din programele școlare în vigoare și prezentate cumulativ pentru întregul ciclu liceal (fără cuplare cu conținuturile):

CG1 – Interpretarea formelor literare în dinamica lor pentru dezvoltarea sensibilității și a exprimării culturale

Cod CS	Competențe specifice evaluate
CG1.1	Evaluarea relațiilor dintre teme, forme și modalități de expresie din mai multe epoci literare pentru a evidenția continuități și transformări în literatură
CG1.2	Folosirea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de analiză pentru a prezenta diversitatea temelor și a formelor literare
CG1.3	Interpretarea diverselor reprezentări literare ale experiențelor umane pentru a le integra în analize critice și reflecții personale

CG2 – Integrarea fenomenelor literare românești în contexte socioculturale transnaționale pentru dezvoltarea reflexivității și a gândirii critice

Cod CS	Competențe specifice evaluate
CG2.1	Interpretarea fenomenelor literare românești în context transnațional, din perspectivă diacronică și sincronică, pentru evidențierea viziunii despre lume și om
CG2.2	Argumentarea modului în care literatura și alte forme de artă reprezintă și modelează mentalitățile diferitelor epoci pentru a înțelege relevanța acestora în contextul personal al cititorilor

CG3 – Valorificarea resurselor limbii și a variației formelor ei pentru receptarea, evaluarea și producerea mesajelor orale și scrise, prin raportare la intenția comunicativă, la contextul comunicării și la normă

Cod CS	Competențe specifice evaluate
CG3.1	Decodarea sensurilor implicite în actele de comunicare, prin recunoașterea mărcilor lingvistice specifice și prin raportarea la context
CG3.2	Utilizarea elementelor de coeziune și coerență textuală pentru receptarea, evaluarea și producerea de mesaje scrise și orale
CG3.3	Analiza formelor de variație lingvistică funcțională în relație cu intenția și cu situația de comunicare
CG3.4	Valorificarea elementelor de argumentare și a strategiilor retorice pentru receptarea, producerea și analiza de mesaje scrise și orale
CG3.5	Crearea de mesaje orale și scrise adecvate situației de comunicare, cu respectarea stilurilor, a practicilor discursive specifice și a canalului de comunicare oral/scris/digital
CG3.6	Aplicarea conștientă a regulilor de punctuație în redactarea de mesaje diverse
CG3.7	Evaluarea conținutului digital și a textelor generate de inteligența artificială, identificând potențiale inexactități sau stereotipuri lingvistice

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate separat de competențele de evaluat, cumulativ pentru ciclul liceal, în acord cu programele școlare în vigoare:

Domenii de conținut	Conținuturi
LITERATURĂ	Reflecții despre literatură Literatura ca reprezentare a realității: teme, motive, valori, viziune despre lume Literatura ca instituție: aspecte de viață literară (presă, teatru, grupări și ideologii literare, diversificarea categoriilor de public etc.) Literatura ca parcurs istoric: diversificare și metamorfoze; succesiuni, simultaneități și sincronizări Literatura ca spațiu de creație: biografii ale scriitorilor Literatura ca tablou al genurilor: genuri și specii literare ce alcătuiesc un sistem variabil în timp Cultură orală și cultură scrisă: literatură populară și literatură cultă (basmul popular și basmul cult) Strategii de comprehensiune și interpretare: răspunsul personal, critic și creativ, lectura „printre rânduri” (strategii inferențiale), lectura contrastivă (strategii de comparare a textelor, de corelare a textelor cu lumea cititorului, cu alte texte, cu opere de artă, cu

Domenii de conținut	Conținuturi
	produse media), construirea de ipoteze interpretative, interogarea valorilor timpului, reflecții despre valorile reprezentate în operă etc. Concepte: epocă, perioadă, școală literară/culturală, gen literar, specie literară, cultură orală, cultură scrisă, fabulos Începuturile scrisului în limba română (secolele XVI – XVII) Contexte Contextul socioistoric în secolele XVI – XVII Primele instituții ale scrisului, circulația manuscriselor, a tipăriturilor și a traducerilor Imaginar medieval și ecouri ale Renașterii și ale umanismului în cultura română Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forma:</i> cronica (fragment), romanul popular (fragment) Concepte: discurs istoric, umanism, arta portretului Afirmarea conștiinței culturale (secolul al XVIII-lea – începutul secolului al XIX-lea) Contexte Contextul socioistoric în secolul al XVIII-lea Iluminismul și Școala Ardeleană Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme:</i> memorialul de călătorie (fragment), poemul epic (fragment) Concepte: Iluminism, latinitate Modernizarea formelor literare în prima parte a secolului al XIX-lea Contexte Contextul socioistoric în prima parte a secolului al XIX-lea Întemeierea instituțiilor culturale (presă, teatru) Revista <i>Dacia literară</i> Romantismul european. Romantismul pașoptist Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei Forme: articolul programatic „Introducere la <i>Dacia literară</i>” (text integral), nuvela romantică (text integral), balada (text integral), meditația (text integral), elegia (text integral) Concepte: romantism, pașoptism, mitologie națională și folclorică, lirism

Domenii de conținut	Conținuturi
	Maturizarea formelor culturale și literare în a doua parte a secolului al XIX-lea Contexte Contextul socioistoric în a doua parte a secolului al XIX-lea Grupări culturale și reviste (<i>Junimea</i> și <i>Convorbiri literare</i>) Apariția instituției criticii literare; critica de direcție Realismul. Ecouri ale clasicismului Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei Începuturile romanului românesc (text integral) <i>Forme:</i> textul critic (fragmente), memorialistica (text integral), nuvela realistă (text integral), comedia (text integral), schița (text integral), romanul (text integral) Concepte: societate literară, realism, sistem literar, comic, ficțiune, memorialistică Sfârșitul secolului al XIX-lea până la Primul Război Mondial Contexte Contextul socioistoric și cultural în a doua parte a secolului al XIX-lea Romantismul eminescian. Postromantismul Simbolismul european. Simbolismul românesc Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme:</i> idila (text integral), poemul romantic (text integral), sonetul, poemul simbolist (text integral), rondelul (text integral), nuvela fantastică (text integral) Concepte: eminescianism, lirism, simbolism, fantastic Secolul al XX-lea. Perioada interbelică (I) Contexte Contextul socioistoric în perioada interbelică Grupări și reviste culturale (<i>Gândirea</i>, <i>Sburătorul</i>) Realismul în romanul interbelic Sincronizarea literaturii române cu literatura europeană. Modernismul Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme:</i> textul critic (fragment), romanul rural (text integral), romanul citadin (text integral), romanul de dragoste (text integral), poemul modernist (text integral), arta poetică (text integral), poemul expresionist (text integral), poezia pură (text integral), drama de idei (text integral) Concepte: critică de direcție, ideologie literară, realism, modernism, sincronism, perspectivă narativă, autenticitate, expresionism, ermetism, dramatic

Domenii de conținut	Conținuturi
	Secolul al XX-lea. Perioada interbelică (II) Contexte Contextul socioistoric în preajma celui de-Al Doilea Război Mondial Diversificarea tipurilor de public; literatura de consum Grupări și reviste culturale (<i>Contimporanul</i>, <i>Criterion</i>) Avangarda europeană. Avangarda românească Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme</i>: romanul experimental (text integral), poemul avangardist (text integral), cronica literară (text integral), eseul (text integral) Concepte: experiment literar, avangardă literară, suprarealism, manifest, generație literară A doua jumătate a secolului al XX-lea (I) Contexte Contextul socioistoric de după Al Doilea Război Mondial Controlul ideologic asupra literaturii postbelice. Clișee ale literaturii dogmatice Realismul socialist Supraviețuiri ale esteticului: „Cercul Literar de la Sibiu” Reconfigurări ale lirismului modernist. Generația ’60. Generația ’70 Reconfigurări ale avangardei: grupul oniric Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme</i>: balada cultă (text integral), poemul neomodernist (text integral), romanul „obsedantului deceniu” (text integral), romanul memoriei (text integral), drama-parabolă (text integral), teatrul absurdului (text integral) Concepte: realism socialist, cenzură, „obsedantul deceniu”, baladesc, neomodernism, onirism, parabolă, absurd A doua jumătate a secolului al XX-lea (II) Contexte Contextul socioistoric în ultimul deceniu al comunismului românesc Practici literare contestatate, între etic și estetic Optzecismul literar Teme și forme Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme</i>: poemul postmodernist (text integral), proza scurtă (text integral) Concepte: postmodernism, intertextualitate, livresc Perioada contemporană Contexte Contextul socioistoric în postcomunismul românesc

Domenii de conținut	Conținuturi
	Orientări în literatura contemporană. Recuperări: literatura de sertar, literatura exilului, memorialistica de închisoare. Generația '90. Generația 2000 Circulația literaturii române în traducere Literatura din Republica Moldova și din diaspora <i>Teme și forme</i> Reprezentări ale lumii și ale omului în texte diverse ale perioadei <i>Forme</i>: poemul biografist (text integral), proza socială (text integral), romanul metaficțional, teatrul experimental <i>Concepte</i>: exil, biografism, autoficțiune, metaficțiune, literatură migrantă Literatura ca formă de cunoaștere a lumii și a omului Literatura și marile întrebări despre condiția și natura umană Literatura în dialog cu memoria culturală Epicul și imaginile lumii: forme, hibridizări, idei, identități Liricul și imaginile interiorității: forme, voci, transformări Dramaticul și dialogul cu lumea: reprezentări ale societății și ale individului Instituții literare: grupări, generații, reviste, curente și mecanisme de legitimare
LIMBA ROMÂNĂ	Identitate lingvistică și culturală a. Multilingvism – schimbarea de cod – contactul lingvistic; relațiile limbii române cu alte limbi – limba română în context european și global – româna și engleza globală – adecvarea anglicismelor la contextul de comunicare – adaptarea neologismelor – calcul lingvistic – identitate lingvistică b. Ideologie și reprezentări despre limbă – atitudini lingvistice, stereotipuri lingvistice, prejudecăți lingvistice – ideologie lingvistică c. Limbajul tinerilor ca marcă identitară Evoluția limbii române – originea latină a limbii române (limba română – limbă romanică); etape ale evoluției limbii române; straturile lexicale: influențele unor limbi de contact și de cultură – arhaisme, împrumuturi, neologisme – trecerea de la alfabetul chirilic la alfabetul latin – etimologia unui cuvânt – ediția de text vechi Limbă standard și variație a) limbă standard – normă și abatere (greșeli fonetice, lexico-semantice și gramaticale) – normele ortografice și de punctuație b) variație regională

Domenii de conținut	Conținuturi
	– dialecte și graiuri – regionalisme – împrumuturi din limbile minorităților (în funcție de regiune) c) variație socială – sociolect – argou, jargon – registre formale și informale: registrul formal (limbajul academic, discursul public), registrul informal (limbajul familiar/colocvial, limbajul popular) – atitudinea față de sociolecte, argou, jargon; prejudecăți și stereotipuri lingvistice d) variație funcțională a limbii – stiluri și practici discursive contemporane: discursul literar-artistic, discursul științific și tehnic, discursul instituțional (juridic, administrativ), discursul politic, discursul jurnalistic/mediatic, discursul religios, discursul publicitar – structuri lingvistice specifice stilului/tipului de discurs – adaptarea stilului/a tipului de discurs la context – limba de lemn – genuri discursive (articol, știre, fapt divers, articol enciclopedic; text de lege, afiș de propagandă; jurnal, memorii; cronică de carte etc.) – variație lingvistică în interiorul unui stil (de exemplu, discursul de popularizare a științei) Construcția enunțului și a textului a) Coeziunea (mărci lingvistice de conectare a unităților textului): – coordonarea și subordonarea ca mijloace de conectare sintactică în propoziție și în frază (rolul prepozițiilor, al conjuncțiilor coordonatoare și subordonatoare, al conectorilor relativi pentru asigurarea coeziunii) – raportul propoziție/frază – text; relații și conectori transfrastici – topica enunțului în limba română modernă ca procedeu de coeziune – referința textuală: mărci anaforice și cataforice, mărci deictice; elipsa – coeziunea lexicală: repetiția, sinonimia, antonimia, hiponimia, câmpul lexical – raporturi sintactice în frază: subiectiva, predicativa, complete, circumstanțiale, atributive b) Coerența (organizarea semantică și pragmatică a textului): – unitatea semantică globală a textului – progresia tematică – structura informațională a enunțului – relațiile dintre informațiile explicite și informațiile implicite d) Punctuația în construcția enunțului legătura dintre structura sintactică și punctuație e) Lexic și sens – analiza lexico-semantică a textului – relații semantice și lexicale – creativitate lexicală e) Relații și funcții sintactice – relație sintactică, funcție sintactică, propoziție, frază – identificarea funcțiilor sintactice de bază – analiza frazei prin identificarea principalelor tipuri de propoziții subordonate – rolul funcțional al structurilor sintactice în construcția argumentării (structuri cauzale, concesive, condiționale, consecutive; concluzive, adversative etc.)

Domenii de conținut	Conținuturi
	Elemente de retorică și argumentare – situația retorică: locutor, adaptarea discursului la audiență, scop, context – informație vs opinie – persuasiune și manipulare – teză și argument – tipuri de argumente: logice (prin deducție, inducție), factuale (date, statistici, exemple), etice (apel la valori, norme, responsabilitate), retorice (analogia, apelul la emoții) – structura argumentării – tehnici de contraargumentare – concesia – negocierea sensului în interacțiune (clarificări, reformulări) – exemplificarea, analogia – apelul la rațiune, apelul la autoritate – conectori argumentativi și relații argumentative implicite – erori de argumentare: aserțiuni false; limbaj confuz; nedefinirea termenilor; lipsa argumentelor; irelevanța argumentelor; erori de raționament; pseudoargumente Elemente de pragmatică și stilistică – acte de vorbire directe și indirecte – umor, ironie, sarcasm, aluzie – marcatorii discursivi – stilul direct, indirect și indirect liber – polisemia intenționată, jocul de cuvinte – ironia și ambiguitatea în textul literar – intenție comunicativă – figuri de stil și interpretarea lor contextuală (metafora, metonimia, comparația, personificarea, oximoronul, hiperbola, repetiția, antiteza) – figuri de sunet (aliterația, asonanța) – figuri de construcție (paralelismul sintactic, inversiunea) – figuri semantice și de gândire (sinecdoca, litota, antifraza) – elemente de versificație: măsură, ritm, rimă – valori stilistice ale părților de vorbire Comunicare scrisă – selectarea structurilor lingvistice și textuale potrivite în funcție de stil/practica discursivă – texte propuse spre redactare: eseul argumentativ pe teme diverse (despre un text literar; despre un fenomen cultural/curent literar/artistic etc.), eseul liber, eseul interpretativ, jurnalul clasic, conspectul, rezumatul, punctul de vedere, dreptul la replică, sinteza, CV-ul, scrisoarea de intenție, prezentarea de carte, cronică de teatru/film Comunicare orală – planificarea și organizarea discursului oral – strategii de negociere și de cooperare

Domenii de conținut	Conținuturi
	– monitorizarea comunicării orale (dicția și intonația; coerența și coeziunea; adecvarea la contextul comunicativ) – adaptarea discursului la audiență: vorbirea în public – susținerea discursului: captarea și menținerea atenției, prezentarea convingătoare a argumentelor, încheierea memorabilă etc.; elementele nonverbale și paraverbale în discurs – forme de comunicare orală: dialogul formal și dialogul informal; monologul: prezentarea pe o temă dată, dezbateră, prezentarea orală cu sau fără suport vizual, punctul de vedere, interviul, interviul de angajare, alocuțiunea Comunicare în mediul online – caracteristici: interactivitate, multimodalitate, relaxarea normelor lingvistice în comunicarea digitală – strategii de lectură a textului digital (relația text-hipertext) – adecvarea mesajului la scopul și intenția comunicativă în comunicarea digitală – evaluarea credibilității surselor: citarea, surse credibile de informare, informații valide vs informații false și cu caracter manipulator – forme de comunicare media: postarea, podcastul

Notă:

Programa de bacalaureat preia recomandările de autori din programele școlare în vigoare.

Anexa nr. 2. 3 . Programa de examen pentru disciplina Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară – LLR_MAGH (TC)

Proba A01 – probă orală (probă de evaluare a competențelor lingvistice de comunicare orală în limba română)

Proba A3 – proba scrisă

Învățământ în limbile minorităților naționale, secții cu predare în limba maghiară – toate filierele, profilurile și specializările/calificările profesionale

PREAMBUL

Programa de examen pentru disciplina Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară fundamentează elaborarea variantelor de subiecte și a baremelor de evaluare și de notare pentru probele A01 – probă orală și A3 – proba scrisă din cadrul examenului național de bacalaureat 2030. Prezenta programă precizează **competențele de evaluat, domeniile de conținut și conținuturile** vizate de evaluarea specifică acestui examen.

Programa de examen derivă din **programa școlară în vigoare pentru învățământul liceal**, aprobate prin **Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4.106/22.07.2026**. Evaluarea vizează competențele specifice care contribuie la formarea/dezvoltarea competențelor generale pe parcursul întregului ciclu liceal, prin raportare la profilul de formare al absolventului.

Obiectivul evaluării prin probele A01 – probă orală și A3 – proba scrisă la disciplina Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară este de a constata măsura în care candidatul înțelege, produce, interacționează și mediază mesaje orale și scrise, în limba română, în situații de complexitate corespunzătoare raportării la TC și tipului de probă.

Prin susținerea probelor de examen la disciplina Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară, candidatul este pus în situația de a face dovada următoarelor **competențe generale (CG)**, dobândite pe parcursul învățământului liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1	Înțelege mesaje orale și scrise în diverse contexte, activând strategii de receptare adaptate scopului comunicativ.
CG2	Produce mesaje orale și scrise adecvate contextelor de comunicare, pentru a exprima idei, atitudini și opinii personale.
CG3	Interacționează eficient, oral și în scris, pentru a schimba informații, a susține puncte de vedere și a coopera în diverse contexte de comunicare.
CG4	Mediază concepte, texte și perspective culturale pentru a facilita înțelegerea reciprocă și dialogul în contexte plurilingve și pluriculturale.

Prin variantele de subiecte elaborate pentru examenul național de bacalaureat se evaluează competențele și conținuturile din prezenta programă, iar baremele de evaluare și de notare prevăd acordarea punctajelor pentru **orice modalitate corectă de rezolvare** a cerințelor.

COMPETENȚE DE EVALUAT

Fiecărei competențe generale îi sunt asociate **competențele specifice (CS)** care pot fi evaluate prin examen, selectate din programa școlară în vigoare și prezentate cumulativ pentru ciclul liceal (clasele a IX-a – a XII-a):

CG1 – Înțelege mesaje orale și scrise în diverse contexte, activând strategii de receptare adaptate scopului comunicativ.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.1.1	Înțelege global mesajul oral sau scris, formulat într-un limbaj standard, pe teme familiare.
IX.CS.1.2	Identifică informațiile de detaliu dintr-un mesaj oral sau scris.
IX.CS.1.3	Sesizează atitudinea și opinia vorbitorului față de mesajul oral sau scris.
IX.CS.1.4	Recunoaște registrul în care este formulat mesajul oral sau scris.
IX.CS.1.5	Realizează lectura ca activitate autonomă/independentă.
X.CS.1.1	Înțelege global mesajul oral sau scris, formulat într-un limbaj standard sau colocvial, întâlnit în mod normal în viața personală, socială sau profesională.
X.CS.1.2	Identifică informații esențiale dintr-un discurs oral sau scris extins, pe teme de interes personal sau profesional.
X.CS.1.3	Sesizează deosebirea dintre ambiguitate și claritate într-un mesaj oral sau scris.
X.CS.1.4	Recunoaște diferitele structuri discursive dintr-un mesaj oral sau scris.
X.CS.1.5	Realizează lectura unor texte literare/nonliterare pe teme actuale, ca activitate independentă.
XI.CS.1.1	Înțelege global mesajul oral sau scris, pe subiecte abstracte și complexe, din diverse sfere de interes.
XI.CS.1.2	Identifică informații esențiale dintr-un discurs oral sau scris extins, pe teme abstracte și complexe, din diverse sfere de interes.
XI.CS.1.3	Sesizează deosebirea dintre ambiguitate și claritate într-un mesaj oral sau scris, pe subiecte abstracte și complexe, din diverse sfere de interes.
XI.CS.1.4	Identifică trăsăturile specifice diferitelor tipuri de discurs.
XI.CS.1.5	Realizează lectura unor texte literare/nonliterare pe teme abstracte, ca activitate independentă.
XII.CS.1.1	Înțelege global mesajul oral sau scris, în texte literare și nonliterare abstracte.
XII.CS.1.2	Identifică informații esențiale dintr-un discurs oral sau scris extins, pe teme abstracte și complexe.
XII.CS.1.3	Sesizează deosebirea dintre ambiguitate și claritate într-un mesaj oral sau scris, în texte literare și nonliterare abstracte.
XII.CS.1.4	Analizează trăsăturile specifice diferitelor tipare textuale/tipuri de discurs.
XII.CS.1.5	Realizează lectura unor texte literare/nonliterare abstracte și complexe, ca activitate independentă.

CG2 – Produce mesaje orale și scrise adecvate contextelor de comunicare, pentru a exprima idei, atitudini și opinii personale.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.2.1	Susține un monolog: descrierea experiențelor, oferirea de informații, argumentarea unui punct de vedere, pe o temă familiară.
IX.CS.2.2	Susține un discurs public, pe o temă familiară: anunțul și expunerea adresate unui auditoriu.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.2.3	Produce diverse tipuri de texte scrise: scrierea creativă (relatarea unor experiențe) și redactarea de eseuri sau rapoarte pe teme familiare.
X.CS.2.1	Susține un monolog: descrierea experiențelor, oferirea de informații, argumentarea unui punct de vedere, pe teme diverse.
X.CS.2.2	Susține un discurs public, pe teme diverse: anunțul și expunerea adresate unui auditoriu.
X.CS.2.3	Produce diverse tipuri de texte scrise: scrierea creativă (relatarea unor experiențe) și redactarea de eseuri sau rapoarte pe teme diverse.
XI.CS.2.1	Susține un monolog: descrierea experiențelor, oferirea de informații, argumentarea unui punct de vedere pe subiecte abstracte și complexe, pornind de la texte nonliterare și literare.
XI.CS.2.2	Susține un discurs public, pe subiecte abstracte și complexe, din diverse sfere de interes: anunțul și expunerea adresate unui auditoriu.
XI.CS.2.3	Produce diverse tipuri de texte scrise: scrierea creativă (relatarea unor experiențe) și redactarea de eseuri sau rapoarte din diverse sfere de interes sau pornind de la texte literare și nonliterare.
XI.CS.2.4	Prezintă oral sau scris semnificațiile explicite și implicite ale textului nonliterar/literar, transpunând informațiile dintr-un tip de comunicare în altul.
XI.CS.2.5	Utilizează eficient și adecvat strategiile de producere a mesajelor orale și scrise.
XII.CS.2.1	Susține un monolog: descrierea experiențelor, oferirea de informații, argumentarea unui punct de vedere pe subiecte complexe, pornind de la texte literare și nonliterare abstracte.
XII.CS.2.2	Susține un discurs public, pornind de la texte nonliterare și literare abstracte: anunțul și expunerea adresate unui auditoriu.
XII.CS.2.3	Produce diverse tipuri de texte scrise: scrierea creativă (relatarea unor experiențe) și redactarea de eseuri sau rapoarte din diverse sfere de interes sau pornind de la textele literare și nonliterare abstracte.
XII.CS.2.4	Utilizează responsabil și creativ strategiile de producere a mesajelor orale și scrise.

CG3 – Interacționează eficient, oral și în scris, pentru a schimba informații, a susține puncte de vedere și a coopera în diverse contexte de comunicare.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.3.1	Participă la interacțiuni orale, în situații cotidiene de viață sau pornind de la textele citite.
IX.CS.3.2	Participă la interacțiuni scrise, în situații cotidiene de viață sau pornind de la textele citite.
X.CS.3.1	Participă la interacțiuni orale, în varii situații de viață sau pornind de la textele citite.
X.CS.3.2	Participă la interacțiuni scrise, în diverse situații de viață sau pornind de la textele citite.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
XI.CS.3.1	Participă la interacțiuni orale, pe subiecte din diverse sfere de interes sau pornind de la texte literare și nonliterare pe teme abstracte.
XI.CS.3.2	Participă la interacțiuni scrise, în probleme complexe și abstracte sau pornind de la texte literare și nonliterare.
XI.CS.3.3	Utilizează eficient și adecvat strategiile de interacțiune orală și scrisă.
XII.CS.3.1	Participă la interacțiuni orale, pe subiecte abstracte și complexe, din diverse sfere de interes sau pornind de la texte literare și nonliterare.
XII.CS.3.2	Participă la interacțiuni scrise, în probleme complexe, abstracte, sau pornind de la texte literare și nonliterare pe teme abstracte.
XII.CS.3.3	Utilizează eficient și creativ strategiile de interacțiune orală și scrisă.

CG4 – Mediază concepte, texte și perspective culturale pentru a facilita înțelegerea reciprocă și dialogul în contexte plurilingve și pluriculturale.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
IX.CS.4.1	Facilitează înțelegerea mesajului global și a unor informații cu caracter general, legate de situații concrete de viață sau desprinse din textele citite/audiate, prin realizarea unor prezentări orale/scrise.
IX.CS.4.2	Prezintă, în scris sau oral, informații esențiale, explicite sau implicite, identificate într-un text oral sau scris, transpunând informațiile dintr-un tip de comunicare în altul.
IX.CS.4.3	Formulează, în scris sau oral, un răspuns personal și/sau critic față de texte literare și nonliterare, în scopul comparării cu punctele de vedere ale colegilor și a revizuirii propriului răspuns.
IX.CS.4.4	Stabilește legături între experiența de lectură și experiența de viață, pentru clarificarea propriilor principii și valori.
IX.CS.4.5	Valorifică valențele cultural-identitare ale limbii în diverse contexte.
IX.CS.4.6	Facilitează comunicarea în contexte care actualizează puncte de vedere divergente, urmărindu-se asigurarea consensului.
IX.CS.4.7	Manifestă sensibilitate, toleranță și respect față de diversitatea culturală.
X.CS.4.1	Facilitează înțelegerea raportului dintre mesajul global și informațiile detaliate, legate de situații concrete de viață sau desprinse din texte literare/nonliterare, prin realizarea unor prezentări orale/scrise.
X.CS.4.2	Prezintă oral sau scris raportul dintre informațiile explicite și implicite identificate într-un text literar/nonliterar, transpunând informațiile dintr-un tip de comunicare în altul.
X.CS.4.3	Formulează argumentat asemănările și deosebirile dintre mesajele unor texte literare și nonliterare, în vederea comparării propriului punct de vedere cu cel al colegilor.
X.CS.4.4	Stabilește legături între experiența de lectură și experiența de viață, pentru compararea propriilor principii și valori cu principiile și valorile celui alt.
X.CS.4.5	Stimulează dialogul intercultural, prin exprimarea înțelegerii și a aprecierii față de sentimentele și opiniile celui alt.

Cod CS	Competențe specifice de evaluat
X.CS.4.7	Manifestă sensibilitate, toleranță și respect față de alteritate, în scopul acceptării și al valorizării diversității culturale.
XI.CS.4.1	Facilitează adecvarea strategiilor de lectură la specificul textelor literare studiate, în vederea înțelegerii și a interpretării personalizate a discursului narativ, dramatic și liric.
XI.CS.4.2	Facilitează identificarea relațiilor dintre o operă studiată și contextul cultural în care a apărut aceasta, în scopul valorificării valențelor cultural-identitare ale literaturii române, prin referire la curente literare/culturale.
XI.CS.4.3	Facilitează comunicarea în contexte care actualizează diverse puncte de vedere în interpretarea textelor literare.
XI.CS.4.4	Identifică referințele socioculturale și sociolingvistice la care face trimitere un text literar/nonliterar, în scopul medierii neînțelegerilor și al eliminării ambiguităților.
XI.CS.4.5	Manifestă sensibilitate și respect față de alteritate, în scopul recunoașterii diversității culturale prin valorificarea textelor literare și nonliterare din cultura română, în raport cu cele din alte spații culturale.
XII.CS.4.1	Facilitează lectura critică în vederea evaluării modului în care sunt valorificate într-o operă literară structura, limbajul și diversele procedee retorice.
XII.CS.4.2	Facilitează interpretarea personalizată a relațiilor dintre o operă studiată și contextul cultural în care a apărut aceasta, în scopul valorificării valențelor cultural-identitare ale literaturii române, prin referire la curente literare/contexte culturale.
XII.CS.4.3	Facilitează comunicarea în compararea unor puncte divergente de interpretare a textelor literare.
XII.CS.4.4	Explică referințele socioculturale și sociolingvistice la care face trimitere un text literar/nonliterar, în scopul negocierii într-o manieră diplomatică a diverselor abordări, orientând discuția spre o concluzie unică.
XII.CS.4.5	Manifestă sensibilitate și respect față de alteritate, în scopul promovării diversității culturale prin valorificarea textelor literare și nonliterare din spații culturale diferite.

DOMENII DE CONȚINUT ȘI CONȚINUTURI

Conținuturile evaluate sunt organizate pe **domenii de conținut** și sunt prezentate cumulativ pentru ciclul liceal (clasele a IX-a – a XII-a), în acord cu programa școlară în vigoare (Anexa nr. 174, OMEC 4.106/22.07.2026):

I. *Teme:*

- Stil de viață sănătos (sănătatea, alimentația, sportul etc.)
- Tehnologiile în viața noastră;
- Adolescenți printre cărți;
- Imaginea de sine în adolescență (natura umană, lumea sentimentelor, personalitatea);
- Orientarea în carieră;
- Mediul înconjurător (surse de energie, dezastre naturale);
- Experiențe fundamentale ale existenței;
- Subiect și alteritate;
- Tradiție și modernitate.

II. *Conținuturi*

Conținuturile prevăzute în programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a vor fi selectate din perspectiva evaluării competențelor specifice.

Conținuturile din programele școlare pentru clasele a XI-a și a XII-a prin care se vor evalua competențele specifice sunt:

Domenii de conținut	Conținuturi
1. Literatură	Discurs narativ: fir narativ; plan narativ; personaj; particularități de construcție a personajului; mijloace de caracterizare a personajului; conflict; indici spațio-temporali; perspectiva narativă; narator. Discurs dramatic: didascalii; limbajul dramatic; act, scenă, replică; autorul/personajul ca enunțiator real/fictiv; particularități de construcție a personajului; mijloace de caracterizare a personajului; conflict. Discurs liric: tipul de lirism; autor/eu liric/ipostaze lirice, elemente de versificație, limbaj artistic (imagini artistice; procedee artistice), lirismul obiectiv și lirismul subiectiv. Titlu, incipit, simbol central, temă și motiv literar, viziune despre lume. Genuri literare și specii literare.
2. Contexte	2.1. Curente culturale/literare și orientări tematice. 2.2. Contexte istorice și socioculturale. 2.3. Dinamica fenomenului literar/cultural în diferite epoci.

III. Patrimoniul cultural școlar (autori canonici): Mihai Eminescu, Ion Luca Caragiale, Ioan Slavici, Ion Creangă, George Bacovia, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, George Călinescu, Mihail Sadoveanu, Marin Preda, Marin Sorescu, Nichita Stănescu.